

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. Fakss: 67830770. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2024. gada 19. jūnijā

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Jānis Neimanis, tiesneši Gunārs Kusiņš un Artūrs Kučs, kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto AS "West Kredit" (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 63/2024),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma 4.¹ panta pirmo, otro un ceturto daļu, 17. panta septīto prim daļu un pārejas noteikumu 52. punktu (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajam teikumam un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam, un attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju par spēkā neesošu no spēkā stāšanās brīža;

1.2. nodrošināt visu pieteikumā ietvertu ziņu par Pieteikuma iesniedzējas darbību kā komercnoslēpuma aizsardzību, proti, ierobežot piekļuvi tam jebkurai personai, arī citu lietas dalībnieku pārstāvjiem.

2. Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma 4.¹ panta pirmā, otrā un ceturajā daļā paredz:

“(1) Neatkarīgi no šā likuma 4. panta otrās daļas 1. punkta noteikumiem kredītiestādes vai patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniedzēji, kuri ir šā likuma 2. panta pirmās daļas 1. punkta “a” apakšpunktā minētie iekšzemes uzņēmumi un 2. panta pirmās daļas 2. punktā minētās pastāvīgās pārstāvniecības, taksācijas gadā veic nodokļa piemaksu.

(2) Šā panta piemērošanai taksācijas gads ir pārskata gads, kurā šā panta pirmajā daļā minētie iekšzemes uzņēmumi Valsts ieņēmumu dienestam iesniedz pirmstaksācijas gada uzņēmuma gada pārskatu vai šā panta pirmajā daļā minētās pastāvīgās pārstāvniecības iesniedz pirmstaksācijas gada peļņas vai zaudējumu aprēķinu, kas sagatavots atbilstoši šā likuma 4. panta divpadsmitajai daļai.

(4) Taksācijas gada nodokļa piemaksas aprēķinā iekļauj šādu informāciju:

1) taksācijas gads, par kuru tiek veikts nodokļa piemaksas aprēķins;

2) pirmstaksācijas gada peļņas vai zaudējumu aprēķina summa pēc nodokļiem;

3) pirmstaksācijas gada peļņas vai zaudējumu aprēķinā norādītā ienākuma daļa, par kuru nodokļa maksātājs turpmāk ir tiesīgs samazināt ar nodokli apliekamajā bāzē iekļauto dividenžu vai dividendēm pielīdzināto izmaksu apmēru;

4) ar nodokli apliekamā summa, kas aprēķināta, no šīs daļas 2. punktā minētās summas atņemot šīs daļas 3. punktā minēto summu;

5) nodokļa piemaksas summa, kas aprēķināta, šīs daļas 4. punktā minētajai summai piemērojot 20 procentu likmi;

6) samaksātā nodokļa summa par taksācijas gadā aprēķināto šā likuma 4. panta otrās daļas 1. punktā minēto ar nodokli apliekamo objektu (izņemot ārkārtas dividendes);

7) budžetā maksājamā nodokļa piemaksas summa, kas aprēķināta, no šīs daļas 5. punktā minētās aprēķinātās summas atņemot šīs daļas 6. punktā minēto aprēķināto summu.”

Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma 17. panta septītā prim daļa paredz, ka nodokļa maksātājs ir tiesīgs šajā likumā noteiktajā kārtībā aprēķināto nodokli, kas aprēķināts par šā likuma 4. panta otrās daļas 1. punktā (izņemot ārkārtas dividendes) minēto ar nodokli apliekamo objektu, hronoloģiskā secībā samazināt par šā likuma 4.¹ pantā noteiktajā kārtībā iepriekš samaksāto nodokļa piemaksu.

Savukārt minētā likuma pārejas noteikumu 52. punkts noteic, ka, piemērojot šā likuma 4.¹ panta ceturtās daļas 2. punktu, peļņas apmērs, uz kura pamata tiek aprēķināta nodokļa piemaksa, netiek samazināts par ārkārtas dividendēm, kuras atbilstoši šo pārejas noteikumu 9. punktam nodokļa piemērošanai ir pielīdzinātas peļņas daļai, kura gūta līdz 2017. gada 31. decembrim.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Pieteikuma iesniedzēja apstrīd likuma normu satversmību, tādēļ pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja sniedz kreditēšanas pakalpojumus ar fiksētu aizdevuma procentu likmi gan fiziskajām personām jeb patērētājiem, gan juridiskajām personām, un ir uzņēmumu ienākuma nodokļa maksātāja. Apstrīdētās normas noteic Pieteikuma iesniedzējai pienākumu veikt uzņēmumu ienākuma nodokļa piemaksu. Šādu piemaksu likumdevējs esot noteicis saistībā ar patērētāju kreditētāju un kredītiestāžu šķietami gūto virspeļņu. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētās normas ierobežo tās Satversmes 91.pantā noteiktās pamattiesības, jo bez objektīva un saprātīga pamata paredzot vienādu attieksmi pret Pieteikuma iesniedzēju un kredītiestādēm. Tāpat uzņēmumu ienākuma nodokļa piemaksas maksāšanas pienākums aizskarot Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 105. pantā noteiktās tiesības uz īpašumu, jo šā nodokļa piemaksas aprēķināšanas un samaksas kārtība dubulti apliekot tās peļņu, efektīvo nodokļa likmi palielinot līdz 73 procentiem.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot arī citas konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu pieteikumu var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt aizskartās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav.

Apstrīdētās normas ir imperatīvas un formulētas nepārprotami, Pieteikuma iesniedzēja atrodas šo normu tvērumam tipiskā situācijā. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējai nav efektīvu iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtnās daļas otrais teikums nosaka, ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskārums brīža.

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no 2024. gada 1. janvāra, kad apstrīdētās normas stājās spēkā. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2024. gada 24. maijā. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtnās daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā ir jānorāda juridiskais pamatojums. Par juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē atzīstama juridiskā argumentācija, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Pieteikumā ir sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un Satversmes 105. panta pirmajam un trešajam teikumam. Tāpat pieteikumam ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Tas atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

8. Papildus prasījumam atzīt tiesību normas par neatbilstošām augstāka juridiska spēka tiesību normām, Pieteikuma iesniedzēja ir lūgusi nodrošināt visu pieteikumā ietvertu ziņu par tās darbību kā komercnoslēpuma aizsardzību, proti, ierobežot piekļuvi tām jebkurai personai, arī citu lietas dalībnieku pārstāvjiem.

Satversmes tiesa saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 26. panta pirmās daļas trešo teikumu ir noteikusi kārtību, kādā pieteikuma izskatīšanas stadijā ir izlemjams jautājums par lietas materiālos ietvertās informācijas pieejamības ierobežošanu. Atbilstoši minētajai kārtībai šo jautājumu pieteikuma izskatīšanas stadijā izlemj Satversmes tiesas kolēģija, kura izskata attiecīgo pieteikumu (*sk. Satversmes tiesas rīcības sēdes 2016. gada 22. novembra lēmumu „Par kārtību, kādā pieteikuma izskatīšanas stadijā izlemjams lūgums ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību”*).

Saskaņā ar likuma “Par tiesu varu” 28.³ panta otro daļu lietas materiāli līdz brīdim, kad spēkā stāties tiesas galīgais nolēmums šajā lietā, ir pieejami tikai tām personām, kurām šādas tiesības paredzētas procesuālajos likumos. Savukārt Satversmes tiesas likuma 24. pants noteic, ka tiesības iepazīties ar vēl neizskatītas

lietas materiāliem ir tikai konkrētās lietas dalībniekiem, proti, pieteikuma iesniedzējam un institūcijai vai amatpersonai, kas izdevusi aktu, kurš tiek apstrīdēts.

Informācijas atklātības likuma 5. panta otrās daļas 3. punktā ierobežota pieejamība noteikta tieši informācijai, kas ir komercnoslēpums. Tādējādi kolēģijai nav nepieciešams papildus lemt par ierobežotas pieejamības noteikšanu pieteikumā un tā pielikumos ietvertajai informācijai, kas ir komercnoslēpums.

Vienlaikus kolēģija arī norāda, ka lietas materiālu ierobežota pieejamība ir nošķirama no personu, kas nav lietas dalībnieki, tiesībām saņemt informāciju par tiesas darbu.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta devītās daļas 2. punktam triju dienu laikā pēc lēmuma par lietas ierosināšanu pieņemšanas institūcijai, kas izdevusi apstrīdēto aktu, nosūta pieteikuma norakstu. Satversmes tiesas likums tādējādi skaidri noteic informāciju, kas nododama institūcijai, kas izdevusi apstrīdēto aktu – tai nosūtāms pieteikums tādā formā, kādā tas ir iesniegts Satversmes tiesai, nevis rediģēts pieteikums vai pieteikums, kurā aizklāta kāda informācija. Tiek prezumēts, ka persona, kas vēršas ar pieteikumu Satversmes tiesā, ir iepazinusies ar Satversmes tiesas likuma prasībām un tādējādi apzinās šādas rīcības sekas (*sal. Satversmes tiesas 2016. gada 4. oktobra rīcības sēdes lēmuma lietās Nr. 2016-14-01, Nr. 2016-15-01, Nr. 2016-16-01, Nr. 2016-17-01, Nr. 2016-18-01 un Nr. 2016-19-01 6.1.2. punktu*).

Šajā lietā lietas dalībnieki ir tikai pati Pieteikuma iesniedzēja un Saeima. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 22. panta sestajai daļai, par divu vai vairāku lietu apvienošanu vienā lietā lemj tiesnesis, kurš sagatavo lietu izskatīšanai. Ja lieta tiktu apvienota ar citu lietu, tad par pieteikumā ietverto ziņu par Pieteikuma iesniedzējas darbību kā komercnoslēpuma aizsardzību, būtu jālemj attiecīgajam tiesnesim.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējas lūgums noraidāms.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu “Par Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma 4.¹ panta pirmās, otrās un ceturtais daļas, 17. panta septītās prim daļas un pārejas noteikumu 52. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam” pēc AS “West Kredit” pieteikuma (pieteikums Nr. 63/2024).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – līdz **2024. gada 19. augustam** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

3. Noraidīt šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādīto lūgumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Jānis Neimanis